

שהוא שובר את המוסכמות המקובלות לגבי מערכת היחסים שבין השלטון לבין המגזר העסקי ב"עידן הסוציאליסטי".

הקפיטליזם הישראלי עוצב לאורך התקופה שסוקר הספר על בסיס מהלכים של הממשלה לאימוץ פרקטיקות של כלכלת שוק באמצעות מכשירי מדיניות לא ליברליים, שהובילו למשטר כלכלי שמכנה קרמפף "משטר כלכלי של לאומיות שוק".

הגישה הזו של לאומיות שוק מסבירה, לטענת המחבר, את שיתוף הפעולה בין ההון הלאומי ואנשי תנועת העבודה, שהתבסס על עקרונות כלכליים, לפיהם ההתיישבות החקלאית משרתת את האינטרס הלאומי להרחבת ההתיישבות היהודית בארץ ישראל. כלומר, המהלכים שנקטו התבססו על עקרונות כלכליים ולא על רצון לממש פרויקט סוציאליסטי.

חלקו השני של הספר עוסק ביחסים בין הממשלה למערכת

הבנקאית. הוא כולל סקירה על התקופה שקדמה להקמת בנק ישראל, תהליך החקיקה של חוק בנק ישראל, ובחינת מדיניותו של בנק ישראל בשנותיו הראשונות.

המסקנה של קרמפף היא שבנק ישראל מימש את הציפיות של הממשלה להדק את הפיקוח על האשראי במשק. לטענתו, זה הושג באמצעות כינון של יחסי תלות הדדית בין בנק ישראל והבנקים הגדולים: הבנקים שיתפו פעולה עם מדיניות האשראי של הממשלה, ובנק ישראל הגן עליהם מפני תחרות, תוך יצירת תלות של הבנק המרכזי בבנקים הגדולים – מדיניות שהביאה לחיסולם של הבנקים הקטנים.

אחת הדוגמאות שמביא הספר הוא חיסול האגודות השיתופיות בשנים 1956–1958, כאשר רבות מהאגודות האלה במגזר ההסתדרותי מוזגו עם בנק הפועלים. המניע למוזג היה לכאורה פרשיות שחיתות שהתגלו באגודות האלה, אבל מבחינה משפטית לא היתה לבנק ישראל כל דרך לכפות עליהן מיזוג, והמהלך התבצע בעקבות לחץ שהופעל על ראשי האגודות לקבל את המיזוג.

עיתונים, הוא דמי הניהול בקרנות הפנסיה ובביטוחי המנהלים, ועדיין – מדובר בנושא חשוב. אין כמו דוגמאות מספריות, כדי להציג את השפעת דמי הניהול על החיסכון הפנסיוני שלנו לאורך זמן. שילוני אכן מביא דוגמאות כאלה, ומציג לא רק את דמי הניהול הגלויים אלא גם את הנסתרים – פעולות שונות שמבצעות החברות והקרנות שהעלויות שלהן נגבות בצורה לא שקופה, כך שמעשית הן מטילות על החוסכים דמי ניהול נוספים או כפולים. פרק חשוב בספר הוא הטבות המס. שילוני מנסה לעשות סדר במידע שמפוזר במקורות שונים, ולא תמיד נהיר לא רק לציבור הרחב, אלא גם למומחים. אגב, הפרק מהווה גם תזכורת לאתגר של חיי המדף איתו מתמודדים מדריכים מסוג כזה, לאור שינויים ועדכונים בעולם הפנסיה והביטוח.

גם אם תתקשו למצוא בספר את "אבני הבניין לתוכנית משפחתית גמישה על פי צרכים והעדפות", כפי שמבטיחה כותרת המשנה שלו, כל אחד יוכל למצוא בו מידע חשוב שיכול לסייע לו בתהליכי קבלת החלטות בתחומי פנסיה וביטוח, או לפחות לצייד את הקורא במידע ובתובנות לקראת השיחה עם היועץ הפנסיוני.

הרבה פחות סוציאליסטים

המקורות הלאומיים של כלכלת השוק פיתוח כלכלי בתקופת עיצובו של הקפיטליזם הישראלי

מאת אריה קרמפף
הוצאת מאגנס, 275 עמודים

בתחומים רבים יש פער בין הנרטיב שלפיו אנו מתנהלים לבין המציאות. כאשר מדברים על צמיחת הכלכלה בישראל, הסיפור ההיסטורי המוכר הוא שעברנו ממודל סוציאליסטי לכלכלת שוק – נרטיב שהתחזק בעקבות המהפך בשנת 1977, עם מעבר השלטון לגוש פוליטי בראשות חירות והמפלגה הליברלית.

הספר שכתב ד"ר אריה קרמפף, לאחר מחקר של עשר שנים, עוסק בתקופה שמסתיימת עשר שנים קודם לכן, במלחמת ששת הימים. הוא מתמקד בתקופת התהוותו של הקפיטליזם הישראלי, משנות השלושים ועד שנות השישים. הניתוח שלו מעניין, מאחר